

ISSN 1300 - 215

TÜRK DİLİ

Dil ve Edebiyat Dergisi • Sayı: 624 • Aralık 2003

3.000.000 TL

Türkçe Cumhuriyeti
Prof. Dr. Sadık TURAL

Meyva (veya Meyve) mi, Yoksa Yemiş mi?
Prof. Dr. Hasan EREN

Dilimizi Bozanlar
Özbek İNCEBAYRAKTAR

Gönder (Şiir)
Halil SOYUER

Gönder (Şiir)
Kenan ERZURUM

Doğru Yazalım Doğru Konuşalım
Prof. Dr. Hamza ZÜLFİKAR

Türkçenin Teknik Terim Zenginliği
Prof. Dr. Şükrü Halûk AKALIN

İlköğretim Okullarının İkinci Kademesinde Dil Bilgisi Öğretimi
Arzu Sema ERTANE BAYDAR

Ekmek Kavgası (Hikâye)
Halit DURSUNOĞLU

Zeki Ömer Defne'nin Yenilediği Beş Şiiri
İsa KOCAKAPLAN

Veled Çelebi İzbudak
Yard. Doç. Dr. Yakup ŞAFAK

Kuş Uykularında (Şiir)
Abdullah AKAY

Bosnalı Ahmet Vahdetî Baba
Nail TAN

Dergi ve Kitap Dünyasından
Prof. Dr. Nevzat GÖZAYDIN

9 771300 215241

İçindekiler

- Prof. Dr. Sadık TURAL, Türkçe Cumhuriyeti/ 747*
Prof. Dr. Hasan EREN, Meyva (veya Meyve) mi, Yoksa Yemiş mi?/ 753
Özбек İNCEBAYRAKTAR, Dilimizi Bozanlar/ 757
Halil SOYUER, Gönder (Şiir)/ 759
Kenan ERZURUM, Gönder (Şiir)/ 760
Prof. Dr. Hamza ZÜLFİKAR, Doğru Yazalım Doğru Konuşalım/ 761
Prof. Dr. Şükrü Halûk AKALIN, Türkçenin Teknik Terim Zenginliği/ 767
Arzu Sema ERTANE BAYDAR, İlköğretim Okullarının İkinci Kademesinde Dil Bilgisi Öğretimi/ 779
Halit DURSUNOĞLU, Ekmek Kavgası (Hikâye)/ 784
İsa KOCAKAPLAN, Zeki Ömer Defne'nin Yenilediği Beş Şiiri/ 789
Yard. Doç. Dr. Yakup ŞAFAK, Veled Çelebi İzbudak/ 808
Abdullah AKAY, Kuş Uykularında (Şiir)/ 814
Nail TAN, Bosnalı Ahmet Vahdetî Baba/ 815
Prof. Dr. Nevzat GÖZAYDIN, Dergi ve Kitap Dünyasından/ 819

DEĞERLENDİRMELER

- Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN, Prof. Dr. Tuncer Gülensoy-Dr. Ercan Alkaya, Türkiye Türkçesi Ağzları Bibliyografyası, 2. baskı, Akçağ yay., Ankara 2003, 223 s./ 823*
Ali GÖÇER, Doç. Dr. Mukim Sağır, İlköğretim Okullarında Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi, Nobel yay., Ankara 2002, 247 s./ 826

HABERLER

- Belgin TEZCAN AKSU, Prof. Dr. Tsisane Abuladze Türk Dil Kurumunda Gürcistan Türkoloji Çalışmalarını Anlattı/ 828*
Reşide GÜRSES, Eğitim Dili Olarak Türkçe Konulu Toplantı Yapıldı/ 830
Gülzemin ÖZRENK AYDIN, Avrupa Dil Gelişim Dosyası Semineri/ 833
Âdem TERZİ, Orhun Türklük Şöleni Yapıldı/ 836
Özlem SARI, Türkçe Sözlü Plâk Fransa'da Koleksiyoncuların Gözdesi Oldu/ 837
Nevin BALTA, I. Uluslararası Şah Hataî (Şah İsmail) Sempozyumu Yapıldı/ 838
Nail TAN, Orhan Şaik Gökyay 2003 Yılı Şiir Ödülü Şair Ayhan İnal'a Verildi/ 840

Doç. Dr. Mukim Sağır, *İlköğretim Okullarında Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi*, Nobel yayınları: Ankara 2002, 247 s.

Edebiyat öğretmeni olarak öğretmenlik mesleğine başlayan ve akademik çalışmalarda bulunarak yüksek öğretimde görevini sürdüren Doç. Dr. Mukim Sağır, başkanlığını yürüttüğü Türkçe öğretmenliği bölümünde yıllardan beri okuttuğu *Dil Bilim ve Türk Dil Bilgisi* (Atatürk Üniversitesi yay.) adlı ders kitabından sonra özellikle öğretmen adayları ile öğretmenlerin istifadesine sunmak üzere ilköğretim okullarında *Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi* adlı eseri Nobel yayınları arasında yayımlamıştır.

Çalışmalarını Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı öğretimi ile bu öğretimlerin önemli bir ayağı olan dil bilgisi ve öğretimi alanında yoğunlaştırdığını ifade eden yazar ön sözde açıklamalarında Türkçe öğretimi alanındaki bütün kaynakları taradığını, ilköğretim okullarındaki öğretmenlik uygulamalarındaki gözlemleriyle tecrübeli öğretmenlerle olan etkileşimden yararlandığını ifade etmiştir.

Konuları ele alırken Türkçe dersinin bütünlüğü göz ardı edilmeden, Türkçe öğretimi içerisinde dil bilgisi öğretiminin nasıl yapılacağını çağdaş bir dil anlayışı ile açıklamış, önemli göndermeler yapmıştır. Bu bağlamda Türkçe öğretiminde dil bilgisi öğretimine önemine yakışır bir ilgi ve dikkatin sarf edilmesi gibi haklı isteğini dile getirmekten de geri durmamıştır.

Hemen hemen her öğretmenin/öğretmen adayının zorlanacağını düşündüğü/ zorlandığı alanlardan biri belki de en başta geleni; dil bilgisi öğretimidir. Gerek okulumuzdaki öğretmen arkadaşlarımızla yaptığımız konuşmalardan, gerek her yıl iki kez katıldığımız zümre öğretiler toplantısından edindiğim bilgilere göre okullarımızda yürütülen dil bilgisi uygulamalarının bir bütünlük göstermediği gerçeği ile karşı karşıyayız. Şöyle ki, haftada 5 saat olan Türkçe dersinin bir kısmı bağımsız bir ders saati oluşturularak işlenip işlenemeyeceğinden tutun, plânın kaç ders saati kapsayacağı, plânda "konu mu", "davranış mı" yazılacağı, amacın/davranışın ifadesinde hangi zaman ekinin ne şekilde kullanılacağı... gibi birçok duruma kadar bir birliktelik oluşturulamamıştır.

Öğretmenlerin bu şekli uygulamaların gereksiz sıkıcılığından kurtularak fonksiyonel bir ders işleme aşamasına geçebilmelerinde önemli yararlar sağlayacağına inandığımız bu çalışma ile sayın Sağır, öğretmenlerin yollarını aydınlatmakla kalmayıp, uygulamalarda yeni teknikler geliştirmiştir.

Söz konusu çalışma dilin genel kapsamı hakkındaki açıklamalara yer vererek başlamakta, ilerleyen kısımlarda dil bilgisi konularının program içeriğine değinilmektedir. İlköğretim 1. sınıftan 8. sınıfa kadar değişik öğretim

basamaklarında dil eğitimi ve dil bilgisi öğretimi; kullanılan yöntem ve teknikler/araç-gereçler; plânlama; değerlendirme; konulara göre özel amaçlarla davranışlar sınıf seviyesine inilerek yerinde bir gruplandırma yapılmıştır.

Doç. Dr. M. Sağır kitabın içeriği konusunda ön sözde şu şekilde bir tasnif yaptığını belirtmektedir:

“Kitabın adından da anlaşılacağı gibi çalışma boyunca konu alanının adı “Dil Bilgisi” değil, “Türkçe Dil Bilgisi” olarak ön plâna çıkarılmaya çalışılmıştır. I. Bölümde İletişim Aracı Olarak Dil; II. Bölümde Dil ve Türkçe, Dil ve Edebiyat, Dil ve Metin, Dil ve Anlatım, Dil Eğitimi ve Öğretimi, III. Bölümde Dil Bilgisi Öğretimine; özellikle dil bilgisi konularının öğretimine yer verilmiştir. IV. Bölümde Türkçe Dersinde Dil Bilgisi Konu Alanının Program İçeriğinin Düzenlenmesi yer alırken V. Bölümde Değişik Öğretim Basamaklarında Dil Eğitimi ve Dil Bilgisi Öğretimi; VI. Bölümde Öğretim Yaklaşımları, Yöntemleri, Teknikleri ve Dil Bilgisi Öğretimi; Araç Gereçler ve Ölçme Değerlendirme VII. Bölümde Öğretimin Plânlanması ve Dil Bilgisi Öğretimi; İlköğretim 6. 7. 8. Sınıf Türkçe Öğretiminin Dil Bilgisel Amaçları ile Öğrencilere Kazandırılacak Davranışlar ve Uygulamaları ele alınmıştır. VIII. Bölümde de -ilgililerin dikkatini konuya çekmek üzere- Türkçe Günlük Plânı’ndan başka Dil Bilgisi Günlük Plânı uygulamalarından örnekler sıralanmıştır.”

Bu bölümler içerisinde en dikkat çeken “Öğretimin Plânlanması ve Dil Bilgisi Öğreti” başlıklı bölümdür. *Temel Eğitim Türkçe Programı*’nın yeniden gözden geçirilip düzenleneceğinin söylendiği şu günlerde konunun dil bilgisel amaç-konu-davranış temelinde ele alınıp incelenmesi Türkçemiz açısından önemli bir kazanımdır. İlköğretim 1. sınıftan 8. sınıfa kadar dil bilgisi hedef ve davranışları “Türkçe Öğretiminin Dil Bilgisel Amaçları ve Konu Başlıkları Olarak Öğrencilere Kazandırılacak Davranışlar” başlığı altında ayrı ayrı ele alınıp incelenmiştir. Çalışmayı değerli kılan bir başka nokta da *“Dil Bilgisi Konularının İşlenişiyile ilgili Değişik Öğrenme ve Öğretme Etkinliği Örnekleri”*ne (sınıf düzeyinde) yer vermiş olmasıdır.

Dil öğrenme konusu ile öğretmenin giderek artan bir önem kazandığı günümüzde, Türkçe öğretiminde hafife alınamayacak olan dil bilgisi öğretimi kolunun bağımsız bir çalışma ile ele alınması bu alandaki eksikliği büyük oranda giderecektir.

Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı ve sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken bir çalışmayı eğitim dünyamıza kazandırmasından dolayı Doç. Dr. Mukim Sağır’ı kutluyorum.

Ali GÖÇER